

Seks grunde til at samarbejdet mellem EU og Norden er vigtigt for klimakampen.

af Mikkel Bruun

Den europæiske grønne pagt er en ny strategi for bæredygtig forandring i kampen mod klimaforandringerne. I 2019 introducerede EU kommissionen målsætningen om et EU CO2 reduktionsmål på 50% for 2030 sammenlignet med 1990. Planen er at gennemføre eksisterende lovgivning med et klimavinkel og også at introducere ny lovgivning om cirkulær økonomi, bygningsrenovering, biodiversitet, landbrug og innovation. Dette reduktionsmål er endda senere blevet hævet til mindst 55%.

Ifølge EU kommissionens præsident, Ursula Von Der Leyen, vil 1 billion (1 mio. mio.) EURO blive øremærket til omstillingen til nul udledning, billig energi, smart transport og kvalitets fødevarer, alt sammen delmål frem mod et klimaneutralt EU i 2050.

De nordiske lande indtager en nøgleposition i denne overgang. Men hvordan og på hvilke områder skal vi samarbejde? Hvordan bringer vi de nordiske politikker og aktiviteter ind i en EU sammenhæng, så vi kan vinde kampen mod klimaforandringerne sammen? Her er seks bud fra en nylig workshop i Danmark.

Virtuelt møde om håndgribelige udfordringer.

Den 5. november 2020 var Samsø Energiakademi – som er et levende grønt samlaboratorium, midt i Danmark – vært ved en workshop om den grønne pagt og dens betydning for de nordiske lande. Direktør for Energiakademiet, Søren Hermansen var moderator, og indlægsholdere var formanden for Den Danske Europabevægelse, Stine Bosse og Steen Gade, Bestyrelsesmedlem og medstifter af organisationen Nyt Europa. Gunnar Olesen fra Inforse Europa og Elsebeth Gerne Nielsen, Generalsekretær for de danske højskoler, samt private og offentlige interessenter deltog ligeledes, ligesom den lokale presse.

Søren Hermansen åbnede diskussionen med et par åbne spørgsmål om hvordan vi får politikerne til at arbejde for klimaet og den grønne omstilling. Han nævnte blandt andet behovet for lokalt medejerskab og hvordan EU måske kan være en medspiller i dette, for eksempel med deres nyligt

introducerede ”borgerenergifællesskaber” (CECs) og han berørte også begreber som lokal aktion, ren energi og lovgivning.

1. Vi er på rette vej.

Stine Bosse understregede at vi har en fælles udfordring med en grønne omstilling, både set ud fra personlige, kortsigtede spørgsmål og ud fra langsigtede løsninger på fælles problemer, men også, at vi er på rette vej med parisaftalen og specielt med den danske klimaaftale. ”EU har været instrumental i denne proces ved at forlange grønne løsninger til gengæld for økonomisk hjælp til de sydlige regioner, hvor vi kan opnå langt højere CO2 reduktioner for færre penge. De nordiske lande burde investere mere i dette”, sagde hun.

Steen Gade talte for at omfavne de europæiske værdier, især i forbindelse med klimaændringer. I en nordisk kontekst nævnte han arbejdet med klimalovgivning, hvor all, inklusiv Island og Norge (som ikke er EU medlemsstater) har tilsluttet sig fælles mål. Han ser de nordiske lande som rugekasser for klimatiltag, og han ser den europæiske grønne pagt som en mulighed for Norden og EU for at samskabe et ”lovgivnings-mix”, som er en måde at implementere nye instrumenter som vil være løvbundne men samtidigt skubbe på systemiske ændringer inden for teknologi, økonomi, uddannelse og andre områder. ”Vi har en række muligheder, som vi ikke havde før”, sagde han.

2. EU leverer kontinuitet

Gunnar Olesen fortalte hvordan Inforse oprindeligt var en ret EU skeptisk organisation, når det handlede om klimaforandringer, men at de har indset at EU repræsenterer en vis kontinuitet, når det handler om lovgivning og krav til grønne løsninger på et nationalt niveau. Han understregede hvordan EU har spillet en vigtig rolle i forhold til at holde medlemslande på sporet inden for øko-design, energieffektivitet og grønne mærkningsordninger. ”I Norden kunne vi arbejde tættere sammen om klimapolitikker som skatter og afgifter og grøn energi. Hvis flere lande i et område omstiller sig mod grønne løsninger samtidigt, kan det skabe en fælles bonus. Det gælder for eksempel på transportområdet, indenfor brændstofteknologi og helt konkret med bilbatterier, som kunne blive produceret lokalt med grøn energi som vandkraft, i stedet for med kulraft, som i Kina”, sagde han.

3. Vi kan samle fælles mål i den grønne omstilling.

Stine Bosse: ”Vi skal overvinde udfordringer som national tøven med at omfavne EU og de myter der siger, at Danmark og Norden er langt foran på mange områder. Jeg vil sige, at Tyskland for eksempel er meget mere ledende i den grønne omstilling”

Steen Gade: ”Vi bør samarbejde mere om

EU lovgivning i Norden, inklusiv Island og Norge. Jeg tror at de nordiske lande skal tænke lidt ud af boksen og kigge på den store dagsorden. For at gøre det, bliver vi nødt til at samle indsatserne for den grønne omstilling – og vi har jo nationale styrker: Sverige har biobrændstof, Finland affaldshåndtering, Norge har elektricitet og Danmark – ja, vi har jo cyklistme. Men nu, med den grønne pagt skal vi have etableret 1/3 af alle ladestationerne til de mange elbiler inden 2025. Og EU vil være toneangivende i denne omstilling.

4. EU kan fremme grøn lighed.

Elsebeth Gerner Nielsen rejste spørgsmålet om hvordan den grønne omstilling måske påvirker den sociale lighed på tværs af Europa, så det bliver de fattige, der betaler. Det handler blandt andet om afgifter på emissioner og skatter på arbejde. Peggy Friis spurgte ind til gode eksempler og om der er et katalog for hvordan man sikrer CO2 reduktioner.

Søren Hermansen: ”Spørgsmålet er hvad der virker best; systemiske skattereformer, afgifter på udledninger eller økonomiske incitamenter til innovation og udvikling. Der er en igangværende diskussion om, hvem der skal betale for forurening og hvordan vi fremtidssikrer den grønne omstilling”

Gunnar Olesen: ”Der findes allerede instrumenter, som den grønne check som kompenserer de fattige, så forurenere betaler. Hvis vi introducerer en flad CO” skat og samtidig reucerer inkomsskatten, ville det reducere uligheden. Som det er nu er det alt for billigt at flyve og vi burde skele til Sverige i forhold til at reducere lufttransport og flytte den til tog”

Stine Bosse: ”Vi har muligheden for at gøre noget godt ved at prioritere de sydlige regioner i Europa. Vi bliver nødt til at tale om fejltrin, ligeså vel som succeser, så vi kan forbedre vores fælles indsats. Jeg tror det ville være fint, hvis politikerne kunne blive presset til at aressere problematiske områder. En energiunion, hvor vi samler ressourcerne og allokerer investeringer derhen, hvor de nytter, ville give god mening”.

Steen: ”Lighed er en integreret del af den europæiske politik. For eksempel bliver vi nødt til at kompensere forhenværende kullarbejdere i Polen, efterhånden som deres kulkraftværker bliver erstattet af grøn teknologi. Vi har set, at i Danmark har vi forstået at lette overgangen fra en industri til en anden, for eksempel fra skibsindustrien til vindindustrien”.

5. EU kan hjælpe med at involvere fællesskabet

Malene Lundén, Kommunikationschef, Samsø Energiakademi, rejste spørgsmålet om hvor dan man formidler den grønne

pagt så vælgere og borgere i den nordiske lande værdsætter deres rolle i forandringsprocesserne.

Steen Gade: "Nogle af vores grønne afgifter bør bruges på en mere synlig måde, så nye skatter og politikker giver mening for folk. Der er en række lavt hængende frugter, som for eksempel bygningsrenovering, grøn transport og landbrug som vi kan plukke, men vi bliver nødt til at samarbejde med græsrodderne, både lokalt og internationalt".

Søren Hermansen: "Energiakademiet arbejder på en nordisk pilot for bæredygtig uddannelse og vi samarbejder også med de danske højskoler om deres rolle i klimakampen og vi bliver også de såkaldte "borgerenergifællesskaber" en del af direktiverne for EU medlemslandene. Samtidig kalder de unge på handling her og nu. Der er et grundlæggende behov for klare handlinger og klar besked, som ikke bliver forplumret af umiddelbare dagsordener, men som har en langsigtet vision. Lige nu oplever vi en konflikt mellem borgerdrevne projekter og statslige projekter, som vi ser det med vindenergi-projekterne ved Bornholm, hvor lokale investorer absurd nok ikke kan få tilladelse til at etablere en mindre vindmøllepark, fordi den danske stat vil etablere en større vindmøllepark på et senere tidspunkt".

Stine Bosse: "EU er afhængig af dialog. Og vi er faktisk i gang med at introducere et internationalt "Folkemøde" - Festival of Europe - i Mariager kommune i 2022. Og vi har i de nordiske lande et fælles ansvar for at række ud til EU, når det handler om at adressere fælles behov. Europas fremtid er en aktuel diskussion hvor vi som danskere og nordisk folk kan spille en vigtig rolle."

Steen Gade: "Vi har brug for NGO'erne for at kunne samarbejde bedre. Det folkelige pres er det, politikkerne har brug for for at forandre systemet. Hvis vi kan introducere grøn lovgivning på EU niveau, er de nationale politikkerne nødt til at rette ind".

Gunnar Olesen: Iden om andelsforeninger har fundet fodfæste i store dele af Europa i de sidste 10 år i både Holland, Belgien, Skotland, Frankrig og Tyskland. Det har presset EU til at skrive nye direktiver for dette, inklusiv de nye borgerenergifællesskaber. I Danmark er energiselskaberne ikke overdrevet ambitiøse i denne retning, men vi presser på".

Elsebeth Gerner Nielsen: "Det er bemærkelsesværdigt at det skal være EU, der

presser på for fællesskab, eftersom vi i Danmark har en lang tradition for at udvikle energi og produktion i samklang med uddannelse. Vores ambition som højskoler er at blive byggesten for en ny grøn dagsorden, hvor vores 73 skoler kan blive levende laboratorier for både teknologi, håb og drømme. Og vi kan gøre det i samarbejde med lokale netværk, og vi er åbne for nye partnerskaber."

6. Vi er sammen om det her.

Kim Hyttel spurgte hvordan vi kan sikre at vi kobler os på ambitiøse EU projekter, uden at det hele ender med at handle om nationale dagsordener.

Steen Gade: "Vi har brug for helt konkret infrastruktur udvikling, som en del af den grønne omstilling. Vi kan drage det ind i det folkelige engagement, vi også har brug for. Jeg foreslår, at vi udvikler et "Nordisk Mix" af grønne initiativer som kan blive en aktiv del af den generelle grønne omstilling i EU - og som også kan have højskolerne og andre partnere med. Og nu vi taler om uddannelse, er jeg en stærk fortalere for at klimaforandringerne skal være en større del af læseplanen i vores folkeskoler, også de teknologiske aspekter".

Elsebeth Gerner Nielsen: "Vi skal integrere vores arbejde. Det har vi gjort før, for eksempel med vindmøller. Der er også en international dimension, både i EU og i udviklingslande. Vi kan ikke overleve i vores egen lille idyliske andedam".

Gunnar Olesen: "Jeg er glad for at have højskolerne med ombord. Men den grønne omstilling er også en personlig omstilling. Vi skal vænne os til at spare energi, transportere os selv anderledes og måske spise mindre kød. Der er også noget på vej med "European Citizen Deal", som vi følger tæt.

Steen Gade: "Jeg vil gerne understrege vigtigheden af Big Economy. For eksempel skal vi forsøge at udbygge det såkaldte "EU Semester", som i dag kun handler om revision af medlemslandenes økonomi, til også at indeholde klima og FN's verdensmål som styringsredskaber. Det meste af hvad der står i den grønne pagt, gør vi allerede i dag i de nordiske lande. Men EU er faktisk overordnet set mere ambitiøst, end os. Så vi burde finde samme og uddelegere opgaver til dem, der er bedst til det, de gør, for at få mest for pengene".

Stine Bosse: "Vi skal fokusere på EU, specielt når det handler om en moderne, grøn infrastruktur, som kan hjælpe omstillingen

gen mere effektivt end mange mindre initiativer. Dette er den strukturelle ændring, vi leder efter. Den er dyr, men skaber også arbejdspladser og varig bæredygtig forandring. Og det er samtidigt et internationalt emne, så vi kan dele resultater med resten af verden - so what's not to like?".

Workshoppen blev støttet af Europa Nævnet.

SE OPTAGELSE

<https://vimeo.com/481181839>

#europanævnet #eubevægelsen #nyteuropa #nforse #samsøenergiakademi #højskolerne

Europabevægelsen er en tværpolitisk organisation, der arbejder for et tæt og forpligtende europæisk samarbejde i et forenet EU. Organisationen har mange forskellige samarbejdspartnere - f.eks. interesseorganisationer og uddannelsesinstitutioner. Europabevægelsen er en af 39 nationale Europabevægelser i Den Internationale Europabevægelse.

Nyt Europa er en politisk organisation, som arbejder for et mere demokratisk EU. Målet for Nyt Europa er et mere demokratisk EU, et mere føderalt EU hvor beslutninger træffes så tæt på borgerne som muligt, og et EU, som bygger på deltagelsesdemokrati.

INFORSE-Europe er den europæiske del af INFORSE, og udgør et netværk af uafhængige organisationer (NGO'er), som arbejder for bæredygtige energiløsninger for, at beskytte miljøet i Europa. INFORSE's vision er at udvikle en verden, hvor energi tjenester, som er nødvendige for en retfærdig og menneskelig udvikling, udføres på en bæredygtig måde ved hjælp af vedvarende energi (fx sol, vind, biomasse, biogas mm.)

De Danske Højskoler er en organisation med omkring 70 enheder, som har som formål at udvikle og oplyse i en demokratisk tradition. En højskole er en uformel kostskole som tilbyder læringsmuligheder indenfor en række emner, herunder EU og den grønne omstilling, men også kunst, kultur, sprog, medier og natur.

[Link til artikel på Energiakademiet.dk](https://energiakademiet.dk)

<https://energiakademiet.dk/eu-og-norden-den-groenne-pagt/>

HAR MODTAGET TILSKUD FRA
EUROPA
nævnet

INFORSE-EUROPE
International Network for Sustainable Energy

ENERGI
AKADEMIET

